

ایسنا- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به مراسم بزرگداشت مقام حکیم ابوالقاسم فردوسی و پاسداشت زبان فارسی که شامگاه گذشته در محل آرامگاه فردوسی بر گزار شد،پیام داد.
در بخشی از این پیام آمده است:
نخستین ویژگی خدمت حکیم به فرهنگ و هنر ایران شاید آن بود که به درستی و ژرف اندیشی نمایاند که آموزه‌های اسلام بقدر گوارای جان ایرانی است… شاهنامه اونه‌تنهار ابدیات که بر سنت نگارگری اثر گذاشت‌وان را وامدار خود کرد.»

لذت شعر

● ● ●

آن قصر که جمشید در او جام گرفت
آهو بچه کرد و شیر آرام گرفت
بهرام که گور می گرفتنی همه عمر
دیدگی که چگونه گور بهرام گرفت

دست پرورده ذوقیم و به فتوای بهار
گوش راوقف نواخوانی بلبل کر دیم
حاجت طعنه زدن نیست که ما خود خلیجیم
زین همه بار که بر دوش تو کل کر دیم
گذر عمر نه ز انگونه که حافظ فرمود
بود سبلی که تماشا ز سرپل کر دیم
ای خزان دست نگه دار که در آخر عمر
نوبهار دگری آمدو ما گل کر دیم

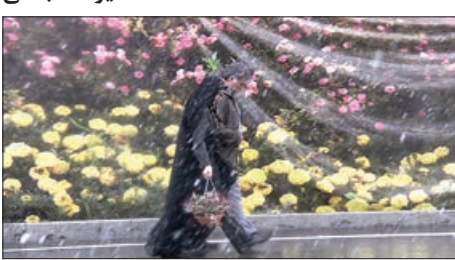
کجایایم
بادلم که به لولای در گیر کرده‌است
باسرم که سنگین است، با برقی که می‌بارد
باران به تماشای خال گونه‌ام می‌آید
سنگینم
انگار ز نانی آستین
در دلم ز عفران پاک می‌کنند

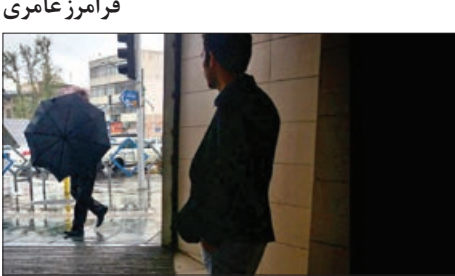
در این جهان فقط دو چراغ می‌تایید
یکی چراغ خانه‌تو بود
به دیگری نمی‌رسیدم
هر چه می‌رفتم

زندانی
باخودش حرف می‌زند
زندانبان باخودش
هر دو به گلی فکر می‌کنند
که مشغول شکافتن دیوار است

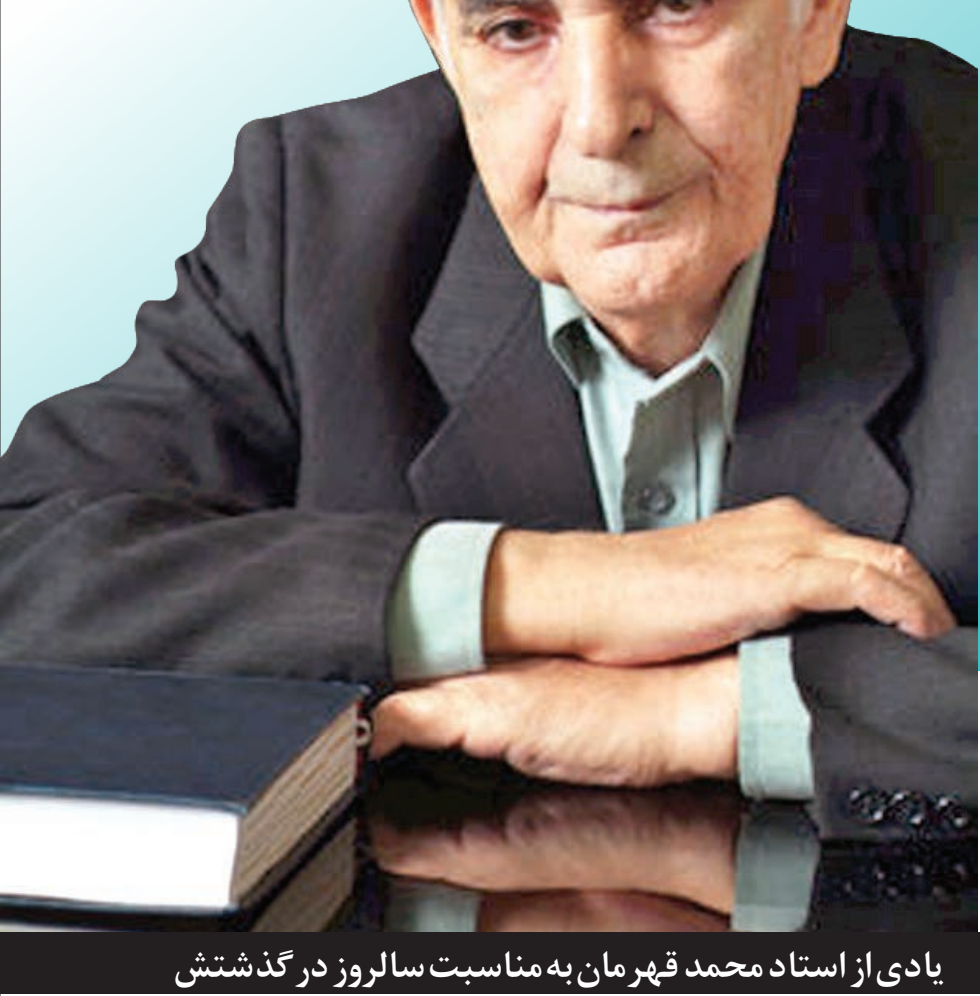
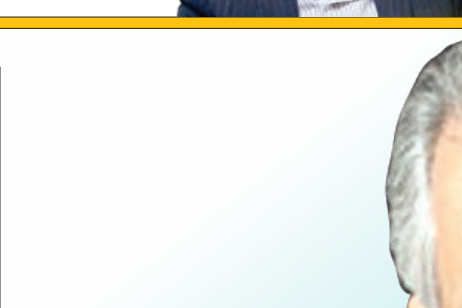

دلم شکسته و اوضاع در همی دارد
و سال هاست برای خودش غمی دارد
تو در کنار خودت نیستی نمی‌دانی
که در کنار تو بودن چه عالمی دارد

دست‌هایم را در جیب‌هایم فرو می‌برم
و عکس می‌گیرم
هیچ کس نخواهد فهمید
از پشت عینک بزرگ سیاه‌یم
– با چه تردیدی –
دنیای بزرگ را تماشامی کنم
دست‌هایم را در جیب‌هایم فرو کن
بگذار آدم‌ها
با زورهای خودشان عکس بگیرند
نیکی فیروز کوهی
***
نخست برگ‌ها پری‌دند
بعد پرند‌ها
سر انجام درخت تنها ماند
در تابلوی بیابان…!

پیام‌وزیر فرهنگ برای بزرگداشت فردوسی

یادی از استاد محمد قهرمان به مناسبت سالروز درگذشتش

چراغی روشن در گذرگاه آیندگان

یوسف یبنا- زنده یاد محمد قهرمان بی تردید یکی از چهره‌های ماندگار ادبیات فارسی است. وی علاوه بر سرودن غزل‌های جاودانه و تصحیح چند متن بنیادین از شعر کلاسیک فارسی، حدود ۵۰ سال مد بریت انجمن ادبی سه‌شنبه‌ها را در منزل شخصی‌اش برعهده داشت و در این محفل میزبان شاعران خراسان و نیز برخی ادیبان درجه‌اول ایران بود. شناخت و ترسیم سیمای ادبی محمد قهرمان، بدون معرفی کامل‌وی با توجه به‌زندگی، پژوهش‌های ادبی و شعر هایش ممکن نخواهد بود.

وی دهم تیر ۱۳۰۸ در تربت حیدریه به دنیا آمد و بیست‌وهشتم‌ار دی‌بهشت ۱۳۹۲ در مشهد درگذشت. وی بخش مهمی از عمر خود را با خدمات گوناگون فرهنگی، صرف‌آرتقای ادبیات فارسی کرد. خدمت بیست و چندساله در کتابخانه دانشکده ادبیات مشهد و کوشش برای غنی‌تر کردن این کتابخانه، تأسیس انجمن ادبی قهرمان و هدایت چند نسل از شاعران، پژوهش‌های بلندمدت در شعر دوره صفوی و تصحیح دیوان مهم‌ترین شاعران سبک هندی، نگارش چند مقاله پژوهشی در مجله‌های معتبر ادبی، سرودن غزل‌های ناب‌در قالب چند مجموعه‌شعر، کوشش برای زنده‌نگه‌داشتن لِه‌چه‌تربتی باسرودن شعرهای دلکش به این لِه‌جه، و… نشان می‌دهد که این استاد در زمانه عسرت از کسانی بود که چراغ‌هایی پر نور در گذرگاه آیندگان روشن می‌کنند. آثار پژوهشی محمد قهرمان عبارت‌اند از: تصحیح دیوان‌های شاعران مهم سبک هندی از جمله صیدی تهرانی، صائب تبریزی، کلیم همدانی، ناطق هروی، قدسی مشهدی، دانش مشهدی، میلی مشهدی، سلیم تهرانی و تألیف آثار دیگری در عرصه سبک هندی و نیز پژوهش و نگارش مقاله‌هایی همچون «دیوان صائب به‌خط‌خودشاعر»، «شهاب‌ترشیزی»، «نسخه‌بدل‌های تاریخ عسدی»، «عرفات‌العاشقین و کاروان‌هند» و… از محمد قهرمان، مجموعه‌های شعری اوست که هر کدام بخشی از شعر هایش را در بر دارند: «نسیمی از دیار خراسان»، «حاصل‌عمر»، «روی‌جاده‌ابریشم‌شعر» و «خدای خودم». در این مجموعه‌ها، شعرهایی در قالب‌های قصیده، غزل، قطعه، مثنوی، رباعی، چهارپاره، ترکیب‌بند، شعر نو، تصنیف، لِه‌جه محلی و… دیده‌می‌شود، اما چنان‌که شهره‌خاص و عام است، غزل‌های قهرمان از نظر کمی و کیفی مهم‌ترین شاعرهای او هستند که در ابتدای کار شاعری، غزل سرودن در

به مناسبت روز بزرگداشت حکیم «عمر خیام»

استاد هر آن چه بودنی بودنوشت

مهین ساعدی– عمر خیام، یکی از کم‌سرترین شاعران پارسی دری است که عمدتاً هم رباعی سر است. یگانه شاعری که با معبود رباعی‌های خویش نه‌تنها تمام حوزه گسترده زبان پارسی دری را در نور دیده، که امروزه یکی از بزرگ‌ترین شاعرانی پارسی‌گو در سطح جهان هم معرفی شده است؛ نام او با رباعی چنان پیوند دارد که نام مولانا با مثنوی.

■ **هزار توی رباعیات خیام**
اساساً «رباعی» یکی از انواع کهن شعر فارسی دری است که عده‌ای خیام را بنیان‌گذار آن دانسته‌اند. با این حال پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهد که رباعی پیش از «رودکی» به‌گونه‌ترانه‌های عامیانه در میان مردم رواج داشته و احتمالاً شکل تکامل یافته یکی از انواع شعری پیش از اسلام است. رباعی از همان نخست، محتوای صوفیانه و عاشقانه داشته که زبان حال عاشقان هم بوده است که بعداً عمر خیام از قالب رباعی بیشتر برای بیان اندیشه‌ها و دریافت‌های فلسفی خود استفاده کرد. شعر خیام، در قالب رباعی، کوتاه، ساده و بدون هنرنمایی‌های فضل‌فروشانه و در عین حال حاوی معانی عمیق فلسفی و حاصل اندیشه آگاهانه متفکری بزرگ در مقابل اسرار عظیم آفرینش است. تعداد واقعی رباعیات خیام را حدود ۷۰ رباعی دانسته‌اند، حال آن که بیش از چند هزار رباعی به او نسبت داده می‌شود. در کتاب «برخی بررسی‌ها»، احسان طبری می‌نویسد: «خیام رباعی فلسفی را حر به بیان افکار خود قرار داد و از شگفتی‌های ادبیات مایکی آن است که شکل رباعی را نخستین حکما و عرفای ما در دوران پس از اسلام متناسب‌ترین شکل شعری برای بیان نظریات خویش می‌شم‌دند و «ابو نصر فارابی» معروف به «معلم ثانی» و «شیخ الرئیس ابوعلی سینا» و «غزالی» و «طوسی» و «شیخ ابوسعید ابوالخیر» و خواجه «ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیام نیشابوری»، خواجه «نصیرالدین محقق طوسی» و بسیاری دیگر هریک رباعیات فلسفی ظریفی سروده‌اند و بدون شک در این زمینه خیام از جهت فصاحت سخن و عمق معانی پیشی گرفته است. «رباعی‌های خیام می‌تواند گسترده‌ترین تجلی‌گاه اندیشه‌های فلسفی او باشد.

■ **اشعاری که سال‌ها بعد کشف شدند**
«عُمر خیّام نیشابوری» زاده ۱۲۸ اردیبهشت سال ۴۲۷ خورشیدی در نیشابور به دنیا آمد و در ۱۲ آذر سال ۵۱۰ خورشیدی درگذشت. خیام در سال‌های زندگی و حتی تا مدت‌های پس از آن به‌عنوان ریاضیدان و فیلسوف شناخته می‌شد و مورد احترام بود. اما مدت‌های پس از مرگ او این رباعیات او بود که خیام را هم در کشور خودش و هم دیگر کشورهای دنیا بیشتر معروف کرد. خیام شاعر نبوده‌است و زبان طبیعی، ساده‌و بی‌آلایشی داشته‌و در شعر هم کارسی پیروی نمی‌کرده‌است؛ به‌نظر می‌رسد خیام به‌واسطه ذوق شاعری که داشته‌توانسته‌تکنه‌بینی‌های فلسفی‌اش را در قالب‌شعری بیان کند.

■ **خیام شاگرد ابن سینا بوده است؟**
برخی خیام را شاگرد «ابن سینا» و بعضی شاگرد «امام موفق نیشابوری»

۶۶
تعداد واقعی رباعیات خیام را حدود ۷۰ رباعی دانسته‌اند، که بیش از چند هزار رباعی به او نسبت داده می‌شود

■ **میر جلال‌الدین کزازی**
میر جلال‌الدین کزازی نویسنده، مترجم، شاهنامه‌پژوه و پژوهشگر فعال، ۷۰ساله و کرمانشاهی است. او از چهره‌های ماندگار فرهنگ و ادب ایران در پنجمین همایش چهره‌های ماندگار به سال ۱۳۸۴ و عضو هیئت امنای بنیاد فردوسی و اکنون عضو هیئت علمی دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی در دانشگاه علامه طباطبایی است. کزازی در کنار افتخارات زیادی که دارد به افتخاراتی چون دریافت جایزه بهترین کتاب سال ۱۳۶۹ و جایزه نخست پژوهش‌های بنیادین جشنواره خوارزمی ۱۳۸۳ و برگزیده‌شدن به‌عنوان چهره‌ماندگار در فرهنگ و ادب سال ۱۳۸۴ دست‌یافته‌است.

ادبیات و هنر

اخبار

● ● ●

سامانه "سر در اصناف" از خردامه‌ها رسمیت می‌یابد

محمد اکبری– نمایندگان مجلس از پاسخ‌های وزیر فرهنگ و ارشاد درباره علت رواج کلمات بیگانه در سر در اماکن عمومی و فروشگاه‌ها و همچنین علت اجرا نشدن قانون منع استفاده از کلمات بیگانه قانع نشدند. به‌گزارش خراسان، سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برای پاسخ به سوال ملی علی‌مطهری، نایب‌رئیس دوم مجلس، مبنی بر چرایی سهل‌انگاری در اجرای قانون منع استفاده از کلمات بیگانه در صحن علنی خانه ملت حاضر شد که در نهایت نمایندگان پس از استماع اظهارات وی و پاسخ‌های علی‌مطهری از گفته‌های وزیر ارشاد قانع نشدند. بنابر این دومین کارت‌زرد دولت دوازدهم به وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید.

وی در پاسخ به سوال مطهری در باره رواج کلمات بیگانه در سر در اماکن عمومی و فروشگاه‌ها و همچنین علت اجرا نشدن قانون منع استفاده از کلمات بیگانه نیز تأکید کرد: سامانهٔ "سر در اصناف" از خردامه‌ها رسمیت می‌یابد. علاوه بر این دبیرخانه پاسداشت زبان فارسی و کارگروه‌ها و شورای آن تشکیل شده و تاکنون هشت جلسه داشته‌است. به‌رای مجلس گذشت‌نمایندگان مجلس با ۱۱۷ رای موافق، ۴۷ رای مخالف و ۳ رای ممتنع از ۱۹۴ نماینده حاضر، پاسخ‌های وزیر ارشاد را قانع کننده ندانستند. صالحی همچنین روز گذشته، در پاسخ به سوال نادر قاضی‌پور، نماینده ارومیه درباره علت توزیع سراسری روزنامه همشهری، توضیحاتی در این باره ارائه داد که در نهایت نماینده سوال کننده از پاسخ‌وی قانع شد. وی در پاسخ به سوال قاضی‌پور تصریح کرد: روزنامه همشهری از منابع شهرداری استفاده نمی‌کند و هزینه‌های خود را از درآمد خودش تأمین می‌کند.

معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

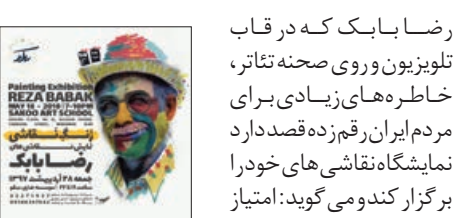
ما ایرانی‌ها همه شاعر هستیم

جلیل فخرایی– سیدمجتبی حسینی در افتتاحیه هشتمین کنگره بین‌المللی شعر از توس تا نیشابور در مجتمع فرهنگی و هنری امام رضا (ع) ضمن تبریک روز پاسداشت زبان فارسی و بزرگداشت فردوسی، اظهار کرد: ما ایرانی‌ها همه شاعر هستیم، برای اثبات شاعری همه‌ما ایرانیان مثال‌های فراوانی داریم.

به‌گزارش خراسان، معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خاطر نشان کرد: خراسان به حق شایسته‌این است که در ایام آخر اردیبهشت‌ماه جلالی میزبان شعر فارسی باشد و همه هنرمندان و هنر دوستان بتوانند از ظرفیت این کنگره نهایت‌بهره‌ابرنند.

رضایابک: ادعای نقاشی ندارم؛ گاهی شعر هم می‌گویم

رضایابک که در قاب تلویزیون و روی صحنه تئاتر، خاطره‌های زیادی برای مردم ایران رقم‌زده‌قصه‌دارد نمایشگاه نقاشی‌های خود را برگزار کند و می‌گوید: امتیاز نقاشی در مقایسه با کارهای نمایشی این است که آدم خودش با خودش قرار می‌گذارد و انجام کار خیلی منوط به هماهنگی با گروه نیست. این نمایشگاه با نام «رنگ نقاشی» مجموعه‌ای از آثار نقاشی این هنرمند را که به‌بازی‌های خود در تلویزیون و تئاتر شهره‌است، در معرض دید قرار می‌دهد.

او درباره کارهای هنری که انجام می‌دهد، به ایسنا، گفت: سال‌هاست نقاشی می‌کنم هر چند گاهی بین کارهایم فاصله زمانی افتاده است. بعد از انقلاب یک سالی با آبرنگ نقاشی می‌کشیدم به دلیل این که بازی نمی‌کردم می‌خواستم خودم را به نوعی تخلیه کنم. به غیر از نقاشی کارهای دیگری هم انجام می‌دهم و گاهی شعر می‌گویم. بازیگری و کارگردانی هم جزو کارهایی هست که انجام می‌دهم.

بنیاد فردوسی تأسیس می‌شود

علی معلم دامغانی رئیس فرهنگستان هنر با اعلام تأسیس «بنیاد فردوسی» توسط این-مجموعه، از برنام‌ه‌های گسترده پژوهشی و در دست تحقیق روی شاهنامه فردوسی و بازخوانی این منظر پهناور ادب، هویت ملی، حکمت، خرد و اسطوره‌شناسی ایرانی به‌شهوای نوین خبر داد. به‌گزارش فارس، این چهره نام‌آشنای ادب معاصر در ادامه اظهار کرد: یکی از محورهای این پروژه سراسری فرهنگستان در رویکرد به شاهنامه، تفکیک دو سطح و لایه آن است؛ شاهنامه خردسالان که رو‌ساخت و ظاهر حکایت‌ها و اسطوره‌ها و حماسه‌های شاهنامه مبتنی بر عوالم خیال شاعرانه است و دیگری شاهنامه سا‌خو‌ر دگان که ساحت ژرف ساخت اندیشه و حکمت باطنی این قصه‌ها و اساطیر است و در افقی تفسیری و وری این صورت‌ظاهری باید دید و دریافت کرد.